

Visnyk Natsionalnoho aviaitsiinoho universytetu. Seria: Filosofiia. Kulturolohiia, № 2 (24).

11. Poda, T. 2017 Vplyv vysokyykh tekhnologiy na rozvytok hromadyskoho suspilstva [The influence of high technologies on the development of civil society]. *Visnyk Natsionalnoho aviaitsiinoho universytetu. Seria: Filosofiia. Kulturolohiia, № 2 (26).*

12. Savelyeva, T. 2012 Suchasne merezheve suspilstvo: problemy vyznachennya [Modern Network Society: Problems of Definition]. *Suchasne suspilstvo, Vol. 1.*

13. Yahodzinskyi, S. 2018 Virtualnist' i ryzomnist': buttya na perekhresti [Virtuality and rhizoma: being at a crossroad]. *Visnyk Natsionalnoho aviaitsiinoho universytetu. Seria: Filosofiia. Kulturolohiia, № 2 (28).*

Т.А. ПОДА

ФЕНОМЕН СОЦИАЛЬНЫХ СЕТЕЙ И ИХ ВЛИЯНИЕ НА ОБЩЕСТВЕННО-ПОЛИТИЧЕСКИЕ ПРОЦЕССЫ В ГЛОБАЛИЗИРОВАННОМ МИРЕ

Статья посвящена анализу особенностей общественно-политическая процессов в условиях становления и развития сетевого общества. Проводится анализ сущности и содержание понятий «сеть» и «информационное сетевое общество», определяются их особенности, исследуются отличительные характеристики сетевого общества с позиций концепции общества сетей М. Кастельса и ризоматичность интерпретации современного общества Ж. Делеза и Ф. Гваттари. Автор приходит к выводу о делиберативном пространстве как основном источнике формирования политических структур сетевого общества.

Ключевые слова: сеть, сетевое общество, информационное общество, делиберализм, глобализация.

T. PODA

SOCIAL NETWORKS PHENOMENON AND ITS IMPACT ON SOCIAL AND POLITICAL PROCESSES IN GLOBALIZED WORLD

Introduction. The globalization and computerization processes, intensified in the second half of the 20th century, provoked the radical changes in the society. Nowadays, since the moment of his birth a man finds himself in a variety of networks: school, production, bureaucracy, etc. Humans are being grown up under the social networks and Internet influence, rather than the family values and traditions one. All these changes have a tremendous impact on man as well as on society. **The aim** of the article is to analyze the information stage of the post-industrial society, in particular its transition to the networking level, and to reveal the essence of the concept "network society", characterizing the current network realities and determining the main factors of their formation. **The tasks** of the article are to systematize Ukrainian and foreign research experience in the sphere of determining of society's components that influence the formation of the phenomenon of social networks in order to reveal their peculiarities in social and political processes; to analyze the essence and content of the "network" and "Network Society" concepts in order to study the distinct characteristics of a network society from the standpoint of the concept of a society of networks. **Research results.** The development of information technologies has led to a change in the structure of society, giving it the features of a network society. Both the speed of communication and the pace of life have accelerated. A new society provides opportunities for the further development of science and the improvement of technology, as the spatial and temporal barriers are eliminated. Under these conditions, the exchange of ideas, knowledge, experience, and etc. is significantly intensifying. Social and philosophical analysis allows to create theoretical generalizations and proceeds to the level of forecasting of the further expansion of social networks. **Conclusion.** The development of the network society influence on the changes of roles of social institutions on the basis of deliberative principles of their functioning, which entail a change in the social structure of society.

Key words: network, Network Society, Information Society, deliberatism, globalization.

УДК 001 [14+17](045)

Н. М. Сухова

ПЕРСПЕКТИВИ ЛЮДИНИ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА

Національний авіаційний університет;
e-mail: n.s.nikas@nau.edu.com; ORCID: 0000-0002-2422-4397

Анотація. Розглянуто проблему перспективи людини в складному просторі інформаційного суспільства. Показано, як нові дослідження в галузі нейролінгвістики, психології, педагогіки та філософії впливають на формування освітнього поля людини XXI ст., що в подальшому відобразиться на нових формах політичного та економічного життя суспільства. Наголошено, що реформаційні процеси в різних галузях людського існування відбуваються повільно і залежать від рівня розвитку свідомості людей. Швидко втілені реформи, зокрема освітні, без чіткої мети, стратегії й тактики, виявляються руйнівними для суспільства, призводять до втрати сенсожиттєвих цінностей людей, викликають стан розгубленості і невизначеності. Показано, що в межах інформаційного суспільства, за умов чіткого усвідомлення людиною відповідальності за свій вибір, дії та вчинки, відкриваються нові виміри сенсу людського життя на якісно новому етапі її існування.

Ключові слова: інформаційне суспільство, нейролінгвістика, цифрові машини, людина, ««homo konfuzus», цілісність, освіта.

Вступ

Інформаційне суспільство як новий тип існування людини характеризується домінуванням ринку послуг, коли інформація стає головною цінністю на тлі нових технологій виробництва та комунікації. Це кардинально змінює духовне та матеріальне життя людини XXI ст. Стало очевидним, що багато проблем викликало споживацьке відношення людини до природи, різноманітних інституцій держави тощо. Наразі, бізнес набуває швидких технологічних змін, і в близькому майбутньому, як заявляє голова всесвітньовідомої американської компанії IBM

В. Рометті, штучний інтелект замінить трудові відносини (Рометті, 2018). Вона наголошує, що сьогодні потребує кардинального реформування вища освіта людини, оскільки на перший план, зокрема в компанії IBM, виходять короткі програми навчання для швидкого засвоєння нових технічних навичок. Цифрова економіка XXI ст. потребує «нових комірців», оскільки в умовах швидкоплинного світу «безглуздо витратити час на навчання в університеті, а досить пройти програми і стажування в профтехучилищах на зразок P-TECH» – зазначає В. Рометті. Така позиція свідчить про те, що людству не уник-

нути змін у всіх сферах свого існування і головним завданням для нас буде збереження цінності людського життя в нових умовах. Людству знову доведеться засвоювати якісно новий світ через власний досвід і винайти себе в ньому, використавши найкращі перспективи інформаційного суспільства.

Мета і завдання

Метою даного дослідження є аналіз прогнозів щодо змін в освіті сучасної людини, якій доведеться повноцінно жити в інформаційному суспільстві з усіма його особливостями і перспективами. Порівняльний аналіз неоднозначних концепцій представників різних галузей знання буде підставою для досягнення мети. Показуючи особливості формування освітнього простору інформаційного суспільства, спробуємо спрогнозувати вплив освітніх трансформацій на інші галузі людського існування, оскільки суспільство якісно нового типу вимагає відповідного типу людини, яка здатна відповідально прийняти виклики нової епохи і віднайти нові виміри сенсу свого життя.

Методологія дослідження

Для досягнення мети доцільно вжити компаративний підхід, який допоможе плідно зіставити між собою отримані дані дослідження науковців різних галузей знання, їхні світоглядні передчуття, прогнози тощо. Задіяння синергетичного підходу також допоможе усвідомити складність самоорганізаційних процесів сучасного суспільства та його культури, оскільки глобальні зміни в освіті переформатують принципи взаємодії інших галузей людського існування та змінять структурні особливості різноманітних культур.

Результати

Людина інформаційного суспільства має справу з прозорим, нестабільним, гібридним, швидкоплинним світом. Самоорганізація мереж, Інтернет тощо формують автономне життя цифрового світу XXI ст. Опинившись у таких умовах, людина природно замислюється про перспективи свого подальшого існування, про пошук нових вимірів сенсу життя.

Перехід на новий рівень існування суспільства і людини в ньому щоразу є результатом кардинальних змін і проривів у природознавстві та техніці (XIX-XX ст.). Так і сьогодні людство розгортає своє життя в суспільстві, якісно відмінному від попередніх. З'явилися нові дослідницькі галузі, технології виробництва, засоби зв'язку тощо. Стикаючись із чимось новим, людина природно відчуває себе невпевненою і переповненою страхом за своє майбутнє. Тому ми зараз спостерігаємо непоодинокі міркування представників різних галузей наукового дослідження про те, що у світі багатьох швидкоплинних процесів виявляється мало сенсу (Чернігівська, 2018), а стресові стани все більше викликають аутоімунні захворювання та психічні розлади в людей. Так, О. Сідоркіна наголошує, що в інформаційному суспільстві з'являється культури мозаїчного типу, в якій людина втрачає своє провідне місце об'єкта наукового дослідження, а її місце займають інші проблеми та об'єкти. При цьому, зазначає дослідниця, змінилися форми занурення людини до культурних надбань суспільства, коли дедалі біль-

ше інформації та знань люди отримують через ЗМІ та комунікації (Сідоркіна, 2017: 122), що ще раз доводить необхідність змін в освітньому полі людини.

Сьогодні може здаватися, що людина живе у світі тотального насильства, коли поступово переривається канал передавання духовного спадку нащадкам, з'являється дедалі більше векторів руйнівних шляхів для душ людей і планети загалом. Але це не має жодного відношення до реальності, тому що більшість людей планети ніколи не жили так небезпечно та відносно мирно, як зараз. Причиною негативного погляду на життя є, передусім, когнітивні спотворення. Саме через них людина почуває себе пригніченою та нещасною. Тому відхід від міфів минулого та повернення до реальності як такої змушує людство переглянути свої ціннісні настанови, перевинайти себе для з'ясування подальших перспектив життя на планеті.

Позиція представників міждисциплінарної галузі – нейрофізіології, яка досліджує особливості роботи мозку людини – досить переконливо доводить, що якість інформації, яка надходить людині, впливає на нейрогенез. Демонструючи унікальну сполуку гуманітарних і природничих досліджень, нейрофізіологи (Н. Бехтерева, В. Соловйов) наголошують, що кожен секунду життя людини створюються нові нейронні зв'язки і це є основним принципом роботи її мозку. Залежно від того, як і для чого навчається людина, так вона в подальшому сприймає життєві ситуації та щоденні виклики не тільки природного, а й соціального середовища. У людини, яка багато читає, бачить, розмірковує, подорожує, спілкується з іншими людьми, слухає музику тощо, – широке і якісне поле для асоціацій, що допомагає пізнавати глибше складні явища та ситуації. А якщо людина більшою мірою черпає інформацію лише з екрану гаджетів, вона не встигає побудувати свій власний відеоряд, стає залежною від чужого бачення та чужих смаків. Щодо читання, то дослідники мозку людини довели, що людям не завжди вдається «читати» мозком. Втомлена чи стурбована чимось людина інколи лише механічно сканує інформацію очима. Саме за таким принципом здійснюється профанація навчання, коли людина не розуміє, для чого їй ця інформація, а лише запам'ятовує заданий матеріал для отримання високої оцінки. Навички ж людина набуває саме тоді, коли втілює знання на практиці, шліфує свою майстерність і вправність в обраній професії.

Уникнути інформатизації суспільства вже неможливо. Т. Чернігівська зазначає, що «цифрова реальність уже є ознакою відбору до соціуму». Вона зауважує, що коли будь-яка країна не може дозволити собі увійти в цифровий світ, то сьогодні можна вважати, що цієї країни взагалі не існує. Така країна не є гравцем на світовому ринку (Чернігівська, 2018). Наразі одним з основних завдань освіти людини XXI ст. є навчитися орієнтуватися в потоці інформації, який постійно збільшується. В іншому випадку це призведе до зневірення в інформацію, невизначеності в житті та розгубленості в складних ситуаціях.

Цифрова реальність сформувала людину нового типу, яку нейрофізіологи умовно назвали «homo konfuzus» («людина розгублена»). Звідси й синдром

відкладеного життя в людині, який транслюється через виховання та освіту. Зазвичай ще в минулому столітті молодь орієнтували на те, що в майбутньому буде краще жити і потрібно переносити всі життєві негаразди заради цього. Але ж життя кожної людини є унікальним і неповторним явищем. Загублена у минулому чи майбутньому, людина не може знайти себе у сьогоденні. Інформаційне суспільство вимагає бути від людини тут і тепер.

Таких самих поглядів дотримується й Ю. Харарі. Він наголошує, що «цифрові системи, які замінюють людей на виробництві, низка техногенних революцій і т. д., приносять людству проблеми зі зростання тривожності за своє життя, зневіру в людинність» (Харарі, 2018). Дослідник підкреслює, що нове суспільство вимагає від сучасної людини постійних змін, неперервної освіти, набуття нових навичок та компетенцій. Психологами та педагогами ще тільки розпочато розроблення методик і методів освіти людей різного віку, які в майбутньому потребуватимуть корегування. І як би ми не піддавали критиці цифрове суспільство, нашим завданням є зрозуміти як жити в ньому, щоб не здати свої людські позиції і не зникнути як біологічний вид.

Людина звикла жити не тільки у фізичному світі, а й у створених своєю свідомістю світах. Складні нейронні зв'язки в нашому мозку дають нам можливість оперувати знаками (мова, музика, математика тощо). І якщо на початку ХХ ст. дослідники з природничих галузей наук вважали мозок людини схожим з комп'ютером, набором алгоритмів, механічним процесом, то сучасні дослідження доводять, що це не зовсім так. У мозку людини є ще й аналогові речі, які не можна відтворити механічним шляхом. Свого часу А. Ейнштейн вважав інтуїцію людини священним даром, а розум людини – покірним слугою. Своїм власним досвідом він показав, що науковий висновок є лише фіналом логічної роботи мозку. Основа роботи вченого (при відкритті чогось нового) відбувається зовсім іншим шляхом. Так, А. Ейнштейн значну увагу приділяв ролі інтуїції і дотепності у науковій творчості вченого, коли потрібно було вийти за межі існуючих прийомів пізнання.

Сучасне філософське бачення на перспективи людини в цифровому світі виражене запитаннями: як поділять світ людина і комп'ютер? Чи зможе людина конкурувати з роботами? У чому полягає сутність людини нової епохи? З цього приводу українська дослідниця Л. Конотоп у статті «Філософсько-релігійні інтерпретації концептів «становлення» і «цілісність» людини» зазначає, що в межах традиційного розуміння сутності людини виявляється дві парадигми, що фундуються на різних базових установах: релігійна і наукова. Дослідниця наголошує, що проблема становлення і цілісності людини все ще залишається не з'ясованою, «що визначається сучасним соціокультурним простором, який був і залишається некомфортним в екзистенційному сенсі й принципом онтологічної відносності через пришвидшений ритм життя, глобальні проблеми і локальні конфлікти, світову економічну кризу тощо» (Конотоп, 2018: 13). Керуючись принципами онтологічної суб'єктивності, нескінченності, цілісності, додатковості, Л. Конотоп визначає людину нової епо-

хи як «ансамбль зв'язків, які постійно встановлюються і перетворюються» (Конотоп, 2018: 14). Тому світ людини завжди відкритий для інформаційних потоків і зафіксувати його як стає явище неможливо.

Розвиваючи ідеї інформаційного суспільства і місця людини в ньому, інша українська дослідниця, І. Чайка зауважує, що «сьогодні очевидною стала перевага інформаційної складової діяльності людей над усіма іншими її формами і компонентами. У сучасному світі знання і інформація породжують нові знання» (Чайка, 2017). Дослідниця пропонує визначити критерії зрілості інформаційного суспільства, які визначають ступінь реалізації сутнісних характеристик інформаційного суспільства в бутті людини. Першим значущим якісним показником вона виділяє трансформацію суспільної свідомості і набуття нею рис інформаційної (переважно науковий світогляд, що характерний для її носіїв, усвідомлення ролі інформаційних взаємодій у суспільній практиці, сприйняття цінностей інформаційного суспільства, таких, наприклад, як цінність інформації, як ресурсу, цінність вільного руху інформації, цінність навчання протягом життя тощо). Другим показником є ефективність виконання державою своїх функцій у розбудові громадянського суспільства саме тому, що громадянське суспільство, як сукупність будь-яких форм громадської самоорганізації, від локальних і до загальнодержавних, у сучасному світі має широкі можливості для декларування своїх потреб, і висловлення свого ставлення до дій влади відносно задоволення тих із них, які воно не може подолати самостійно. Третім показником зрілого інформаційного суспільства в економічному вимірі дослідниця проголошує інноваційність, як провідну характеристику виробничої та управлінської діяльності в суспільстві нового типу. Тут інформація набуває статусу капіталу й обертається на ринку інформації (Чайка, 2018). Отже, соціальні відносини в розвинутому інформаційному суспільстві набувають нової ознаки: вони розширюють звичний тривимірний простір, поширюючись на віртуальну реальність.

Про важливу роль філософії та її можливості протистояти руйнівним пропагандистським ідеям в інформаційному суспільстві наголошує О. Нетреб'як. Дослідниця зазначає, що «філософія завжди плекала амбітне завдання – трансформувати суспільство шляхом зміни мислення і стилю життя громадян... Філософія є рушійною силою змін суспільства, однак вона ніколи не пропонує готових рецептів вирішення проблем, тим паче, готових істин. Філософія працює з людиною в невидимий спосіб – змінює її мислення» (Нетреб'як, 2019). Позиція української дослідниці є протилежною заявам представників технічного й економічного сектору досліджень проблеми перспектив існування людини в суспільстві нового типу.

Вивчивши досвід найкращих європейських та американських освітніх закладів, О. Нетреб'як доречно наголошує, що саме сьогодні вміння осмислювати свої думки та дії стають неабиякою цінністю для людини, оскільки поінформованість не робить людей розумнішими. Невміння працювати з інформацією призводить до того, що люди повторюють помилки минулих поколінь. Тому саме філософія допомагає сформувати цілісне бачення

реальності, сформувати нову еліту, підготувати дітей до життя в швидкоплинному світі. Освітні програми Франції та Італії передбачають вивчення філософії в школі з фінальним іспитом у вигляді есе на світоглядні теми. Натомість, українська освіта, в межах якої є плідні педагогічні та наукові доробки, залишається ізольованою від європейського освітнього поля. Інформаційні війни між державами виникають у результаті пасивного сприймання людьми дійсності, пошуку істини без її верифікації. Особливо шкідливою для людського існування є напівправа, бо вона дає необмежені можливості для маніпулювання свідомістю людей, які не вміють аналізувати якість наданої інформації. Отже, саме філософія може зарадити в протистоянні із пропагандою, оскільки вона не тільки вчить мислити, а й сумніватися. Гнучкість та пильність мислення формуються в людині завдяки сумнівам та пошуку істини. Вони є необхідними для того, щоб людина не плутала реальну дійсність із віртуальною. У цифровому світі такі якості мислення вкрай необхідні людині для повноцінної реалізації свого творчого потенціалу і перебування в суспільстві нового типу. Поміркований скептицизм завжди дає можливість людині поглянути на усталені ідеї під новим кутом.

Схожу позицію з філософами мають психологи і педагоги, які наголошують на зміні в освітньому полі людини, щоб вона була здатною повноцінно жити в новому суспільстві, не втрачаючи людяності. Адже, в підсумку, все залежить від здатності людини вибудовувати відносини у сім'ї, з колегами по роботі та суспільством. Дітей потрібно навчити верифікувати інформацію, постійно навчатися, виховати в них здатність до змін, протистояння стресові тощо (Пінкер, 2014). Тому освіта майбутнього є освітою розуміння, а не запам'ятовування. У цьому контексті показовою є система шкільної освіти Фінляндії, яка останніми роками займає одне з перших місць у рейтингах PISA (Program for International Student Assessment). Головними принципами фінської школи є повага, свобода і довіра в усьому. Архітектурна нестандартність шкільних аудиторій, зміна умов навчання тощо, роблять навчання привабливим для дітей. Учителі мотивують школярів не на отримання високих оцінок, сертифікатів і нагород, а на саморозвиток. Тому підготовка педагогів для середньої школи нового типу – найголовніше завдання вищої школи. Повага до вчителя у Фінляндії є не тільки з боку учня, а, перш за все, з боку держави у формі достойної оплати праці та цілковитого забезпечення соціальним пакетом. Шкільні предмети не поділяються на головні та другорядні, а діти - на успішних і не успішних. Довірлива атмосфера між учителем та учнем (коли в класі не більше десяти школярів) полягає в тому, що діти просять допомоги у вчителя, якщо вони чогось не розуміють або не вміють. Отже, для того, щоб враховувати особливості характеру дитини та рівень її підготовки, сам педагог повинен володіти глибокими знаннями з предметів філософського циклу. Важливою особливістю фінської системи середньої освіти є міждисциплінарність та вивчення іноземних мов, щоб повноцінно інтегруватися у міжнародне співто-

вариство. Навички відшукувати інформацію загалом та обробляти її, бачити зв'язки між різними галузями знання вважається головним для підготовки людини інформаційного суспільства. Складна методологія і програми фінської освіти зорієнтовані на підготовку людини, яка зможе самостійно й відповідально приймати рішення в майбутньому, швидко переключатися, додатково засвоїти нові навички, бути готовою до змін. Але в новому інформаційному суспільстві головним завданням є збереження людяності в повному сенсі цього слова.

Людське існування на Землі неможливе без вищої ідеї, що забезпечує певний вимір сенсу життя. Сенс життя – це «поняття, що розкриває самоцінне значення життя людини, його моральну виправданість. Сенсожиттєва проблематика пов'язана з пошуком істини буття і має безумовну зобов'язуючу силу» (Стрелець, 2001: 445). Уява про сенс життя формується людиною в умовах її початкової активності – у дитинстві, коли вона занурюється в культуру своєї сім'ї, традиції свого народу тощо. Тому так важливо розпочинати реформування освітнього поля з початкової школи і не слід впадати в ілюзії швидких змін.

За останні десятиліття людство накопичило багато складних проблем, які потрібно буде вирішуватися не окремо від людини, а разом з нею. Тому сенс життя кожної людини як біосоціальної та духовної істоти полягає в тому, щоб жити як можна довше і впродовж цього віднаходити в собі ресурси для подолання перешкод і виявлення творчої реалізації своїх талантів та здібностей. Ми не оминемо викликів нової епохи, оскільки саме через досвід негативних і позитивних дій ствердиться новий тип мислення, усвідомлення неминучості відповідальності за свій вибір.

Обговорення

У науковому співтоваристві, проблематика якого згуртована навколо перспектив людини в інформаційному суспільстві, одноставно підкреслюється необхідність збереження людяності в умовах швидкоплинного світу. Занепокоєння дослідників викликає спрямованість суспільства на показники економічної ефективності, конкурентну боротьбу та суперництво, що призводить до знецінення людського життя, втрати людиною сенсу свого існування. Попри це, у теорії інформаційного суспільства закладено багато перспективних і позитивних моментів для людини і суспільства загалом. Так, В. Рометті виділяє три принципи роботи зі штучним інтелектом: 1) метою роботи зі штучним інтелектом є розширення можливостей людини; 2) інтелектуальна власність повинна бути захищеною (дані належать винахідникові); 3) нові технології повинні бути зрозумілими для людей (Рометті, 2018).

Представниками гуманітарного знання враховуються дослідження особливостей розвитку, становлення та існування людини в різних аспектах її буття. У межах нейролінгвістики виникла можливість більш глибокого вивчення особливостей людського мозку, формування нейронних зв'язків, що є результатом набуття певних навичок у професійному та повсякденному житті людини. На практиці це підтверджується в діяльності педагогів від початкової до

вищої школи. Саме базова освіта людини формує стиль її мислення, задає вектор пошуку сенсу життя. Повноцінною освіта не може бути без предметів філософського циклу, оскільки головним завданням філософії на сьогодні є навчити людину мислити, аналізувати потоки інформації. Покладання людини лише на зовнішні носії інформації, послаблення пам'яті та поверхнева освіченість людини інформаційного суспільства не сприяє збереженню і втіленню духовних цінностей людства.

Ураховуючи особливості інформаційного простору, дослідники зазначають, що важливим суб'єктом діяльності можуть бути не тільки соціальні групи, а й цінності, норми поведінки, інтереси тощо. Так освітнє середовище однієї країни при трансфері в загальне освітнє поле може суттєво змінюватися.

Висновки

Підсумовуючи вищесказане, маємо всі підстави стверджувати, що на даний момент людство до кінця не усвідомлює роль технічної реальності в біосоціальних процесах, що призводить до викривлення ідентичності людини та її перспектив у майбутньому. Описуючи інформаційний простір, який впливає на всі сфери життя суспільства і окремих індивідів, науковці часто не беруть до уваги приховану духовну основу всього суцього. Тому, керуючись науковими доробками природничих наук і, меншою мірою, доробками гуманітарних наук, формують своє, часто перебільшене, уявлення про майбутні перспективи людства загалом. А вже тільки людина, будучи містком між видимим і невидимим, пізнаним і непізнаним, організовує інформацію та використовує її для певних потреб своєї життєдіяльності. Тому вирішення питання про конкуренцію людини зі штучним інтелектом залежить від її вибору, від того, якої якості буде її освітнє поле, і яке місце там будуть займати предмети гуманітарного циклу. Оскільки саме через гуманітарні науки транслюється від покоління до покоління найвища цінність – цінність людського життя. За умов скорочення, до повного знищення, гуманітарної підготовки людини в різноманітних закладах освіти ми ризикуємо опинитися в ситуації втрати людяності. Прагнення результату, зокрема економічних показників, лише задовольнить наші меркантильні бажання. А за таких умов творчість людини стає руйнівною для суспільства загалом. Проте устремління до мети (адаптуватися і гармонійно співіснувати з природою) починається з дій більш високого порядку – руху людської душі та духу. Тому важливого значення в інформаційному суспільстві набуває філософія, яка допомагає сформувати цілісне бачення реальності, сприятиме розбудові нового інформаційного суспільства з урахуванням досвіду можливих відхилень та негараздів. На сьогодні перспективи людського існування та нові виміри сенсу життя залежить від власного вибору людей у добу змін.

Список літератури

1. Romette V. AI will affect 100% of jobs, occupations and industries. [Електронний ресурс] / V. Romette. – Режим доступу: <https://www.zdnet.com/article/>

2. Pinker S. The Sense of Style: The Thinking Person's Guide to Writing in the 21st Century / S. Pinker – NV, 2014. – 368 p.

3. Конотоп Л. Г. Філософсько-релігійні інтерпретації концептів «становлення» і «цілісність» людини / Л. Г. Конотоп // Вісник Національного авіаційного університету. – 2018. – № 2 (28). – С. 12–15. – (Серія «Філософія. Культурологія»).

4. Курдюмов С. П. Новые тенденции в научном мировоззрении [Электронный ресурс] / С. П. Курдюмов. – Режим доступа: <http://spkurdyumov.ru/what/novye-tendencii-v-nauchnom-mirovozzrenii/> – Загол. с экрана.

5. Матюхіна О. А. С. Б. Кримський про софійність Г. С. Сковороди / О. А. Матюхіна // Вісник Національного авіаційного університету. – 2016. – № 1 (23). – С. 58-62. – (Серія «Філософія. Культурологія»).

6. Нетреб'як О. Філософія може зарадити в протистоянні із пропагандою [Электронный ресурс] / О. Нетреб'як. – Режим доступа: <https://ucu.edu.ua/news/>. – Загол. з екрану

7. Стрелец Ю. Ш. Смысл жизни / Ю. Ш. Стрелец // Этика. Энциклопедический словарь под ред. Р. Г. Апересяна, А. А. Гусейнова. – М.: Гардарики, 2001. – С. 445-446.

8. Сідоркіна О. М. Гуманізм і гуманність культури в інформаційному суспільстві / О. М. Сідоркіна // Вісник Національного авіаційного університету. – 2017. – № 1 (25). – С. 120-123. – (Серія «Філософія. Культурологія»).

9. Харарі Ю. Н. Возможно, мы одне з останніх поколінь Homo sapiens [Електронний ресурс] / Ю. Н. Харарі. – Режим доступа: <http://www.tutkatamka.com.ua/nathnennya/yuval-noj-xarari-mozhlivo-mi-odne-z-ostannix-pokolin-homo-sapiens/>. – Назва з екрану.

10. Чайка І. Ю. Інформаційне суспільство: від становлення до зрілості [Електронний ресурс] / І. Чайка. – Режим доступа: <http://jphmm.donnu.edu.ua/article/view/3459/3494>

11. Черниговская Т. В. В мире рухнуло всё сразу [Электронный ресурс] / Т. Черниговская. – Режим доступа: <https://philologist.livejournal.com/10692099>.

References

1. Romette V. (2018) AI will affect 100% of jobs, occupations and industries. <https://www.zdnet.com/article/>.

2. Pinker S. (2014) The Sense of Style: The Thinking Person's Guide to Writing in the 21st Century.

3. Konotop, L. "Filosofsko-religini interpretatsii konseptiv «stanovlennya» i «silisnist» lydunu" [Philosophical and religious interpretations of the concepts of "formation" and "integrity" of man]. Visnyk National aviation university. Seria :Filosofiya.Kulturologiya. 2 (28): 12-15.

4. Kurdyumov, S. 2013. Novye tendencii v nauchnom mirovozzrenii [New trends in the scientific worldview] <http://spkurdyumov.ru/what/novye-tendencii-v-nauchnom-mirovozzrenii/>

5. Matyuxina, A. 2016. S.B. Krumysky pro soft'nist G. S. Skovorodu [S. B. Crimski sophistry G.S. Skovoroda]. Visnyk National aviation university. Seria :Filosofiya.Kulturologiya, 1 (23): 58-62.

6. Netreb'jk, O. 2019. Filosofij moze zaradutu v protustojns z propagandoy [Philosophy can help in confronting propaganda] <https://ucu.edu.ua/news/>

7. Harari, Y. 2018. Mozhlivo, mi odne z ostannih pokolin Homo sapiens [Perhaps we are one of the last generations of Homo sapiens] <http://www.tutkatamka.com.ua/nathnennya/yuval-noj-xarari>

8. Sidorkina, E. 2017. "Gymagizm I gymanist keltyru v informasinomy sypilstva" [humanism and humanity in the culture of the information society]. Visnyk National aviation university. Seria :Filosofiya.Kulturologiya. 1 (25): 120-123.

9. Strelets, O. 2001. Smysl jizni [meaning of life] Ethics. Encyclopedic Dictionary, Moscow: 445-446.

10. Chaika, I. 2017. Informasi'ne sypilstvo: vid stanovlenya do zriosti. [information society: from becoming to maturity]. <http://jphmm.donnu.edu.ua/article/view/3459/3494>

11. Chernigovska, T. 2018. V mire vse ryxnylo srazy [In the world everything collapsed at once] <https://philologist.livejournal.com/10692099>.

Н. Н. Сухова

ПЕРСПЕКТИВЫ ЧЕЛОВЕКА ИНФОРМАЦИОННОГО ОБЩЕСТВА

В статье рассмотрено проблему перспективы человека в сложном пространстве информационного общества. Показано, как новейшие исследования в области нейролингвистики, психологии, педагогики и философии влияют на формирование образовательного пространства человека XXI века, что в дальнейшем отразится на новых формах политической и экономической жизни общества. Отмечается, что процессы реформирования различных областей человеческого существования протекают не так быстро и зависят от уровня развития сознания людей. Стремительное проведение реформ, в частности образовательной реформы, без четкой цели, стратегии и тактики, оказываются разрушительными для общества, приводят к потере смыслозначимых ценностей людей, вызывают состояние растерянности и неопределенности. Показано, что в рамках информационного общества, при условии четкого осознания человеком ответственности за свой выбор, действия и поступки, открываются новые измерения смысла человеческой жизни на качественно новом этапе его существования.

Ключевые слова: информационное общество, нейролингвистика, цифровые машины, человек, «homo konfuzus», целостность, образование.

N. Sukhova

PROSPECTS OF THE INFORMATION SOCIETY HUMAN

Introduction. Information Society as a new type of human existence is characterized by domination of the market of services, within which information becomes the main value against the background of new production and communication technologies. It fundamentally changes the spiritual and material life of the 21st century. Humanity will again have to absorb a qualitatively new world through its own experience and invent itself in it, using the best perspectives of the Information Society. **The aim and tasks** of the paper are to show the peculiarities of educational space formation in the Information Society and to predict the impact of educational transformations on other areas of man's existence. **Research methods.** A comparative and synergistic approach will help to fruitfully compare the data obtained by researchers from different fields of knowledge and realize the complexity of the self-organization processes of modern society and its culture. **Discussion.** The concern of the researchers is the society's direction on the indicators of economic efficiency, competition and rivalry, which leads to the devaluation of human life, the loss of sense of man's existence. But in the Information Society theory, many promising and positive points for human being and society as a whole are contained. Representatives of humanitarian knowledge take into account the study of the peculiarities of man's existence, formation and development in various aspects of his life. Due to neurolinguistics, there is an opportunity for a deeper study of the features of the human brain, the formation of neural connections, which is the result of acquiring certain skills in the person's professional and everyday life. In practice, this is confirmed in the teachers' activities from primary to higher education. Basic education of a person forms the style of his thinking, sets the search vector of the meaning of life. Full-time education can not be without the philosophical cycle courses, since the main task of philosophy is to teach a person to think, analyze information flows. Information Society, leaving for a person the external media of information, weakening his memory, does not contribute into the preservation and embodiment of the mankind's spiritual values. **Conclusion.** At the moment, humanity is not fully aware of the role of technical reality in bio-social processes, which leads to a distortion of human identity in the future. Describing the information space, scientists often do not take into account the hidden spiritual basis of all the things and, therefore, guided by the scientific developments of the natural sciences and, to a lesser extent, the achievements of the humanities, form their own, often exaggerated, idea of the future prospects of humanity in general. The decision on the issue of the competition of a person with artificial intelligence depends on his choice, on what quality will be his educational field and what place there will be occupied by the subjects of the humanitarian cycle. That is because the transmission of the highest value of human life depends precisely on humanities. Nowadays, the prospects of human existence and new dimensions of its sense depend on the people's choice of people in the age of change.

Keywords: Information Society, neurolinguistics, digital machines, man, "homo konfuzus", integrity, education.

УДК 316.722+327.8

А. А. Фабрика

АМЕРИКАНИЗАЦІЯ ГЛОБАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ В КОНТЕКСТІ ТЕОРІЇ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

Центральноукраїнський державний педагогічний університет
ім. В. Винниченка

Анотація. Процес «американізації» глобальної культури, що утворюється, пов'язують з інтересами американського бізнесу та їхнім монопольним контролем над світовими інформаційними потоками. Стаття присвячена виявленню тих аспектів «американізації» культури, які дозволяють розглядати її, у тому числі, й як політичний проект. Для цього проводиться зіставлення змісту, характеру та засобів «американізації» культури з методом використання культурних впливів для досягнення зовнішньополітичних цілей, який представлено в концепціях культурного імперіалізму та «м'якої сили» в теорії міжнародних відносин.

Ключові слова: культура, глобалізація, американізація, міжнародна політичні відносини, культурний імперіалізм, «м'яка сила».

Вступ

Процес глобалізації характеризує швидкий розвиток та поступове ущільнення зв'язків і взаємозалежностей між країнами у загальносвітовому масштабі. На культурному рівні, в свою чергу, відбувається розширення простору постійної культурної взаємодії, взаємопроникнення культур та переклад феноменів однієї культури на мову іншої, який У. Ганнерс назвав культурною «ойкуменою». Тоді як вченими розглядаються різні напрями розвитку культурної глобалізації, багато дослідників вважають, що сьогодні формування єдиної глобальної культури більшої мірою пов'язане зі

сценарієм «глобальної гомогенізації», яка здійснюється на засадах повного панування західної культури, перш за все, американської. Ті, хто схильні визначати «американізацію» глобальної культури у дуже позитивному руслі, характеризують її як процес розповсюдження всього нового, сучасного; американські цінності, стиль життя та продукція користуються попитом в усьому світі через свою привабливість та природну потребу у них. Період американського впливу на глобальну культуру за рівнем позитиву навіть був названий «елліністичною» стадією англо-американської цивілізації. В той же час, досить поширеною є значна